

[S011x049]

PETERS ÅR

Erindringer om min bror Peter Rasmussen (1949 - 1993)

**Jens Rasmussen
Århus maj 2020**

Forord

Peter var tre år ældre end jeg, og han døde tidligt som 44-årig. Han var ikke bare en bror, men et forbillede, min bedste ven og en trofast kammerat. Ikke en dag er gået siden hans død, uden at han på en eller anden måde har været i mine tanker.

Jeg ser det som en forpligtelse at fortælle hans og mine efterkommere om ham, og jeg ser det også som et privilegium, for jeg er nok den eneste der både har kendt Peter og kan fortælle om hans barndom og ungdom.

Det vil uundgåeligt også blive en fortælling om mig selv, for vi delte mange af livets vilkår og fik mange af de samme vaner, holdninger og interesser. Desuden er det hele set fra min synsvinkel.

Hvis du som læser vil have noget uddybet, er du meget velkommen til at spørge mig og prøve at udfordre min hukommelse. Men vid at Peter var så oprigtig at sige om mig: 'Din hjerne er som en skraldespand af unyttige informationer.'

Familie

Vores forældre var begge fra Sønderjylland, men havde valgt at flytte til hovedstadsområdet i 1951 for at vores far kunne få sit ønskejob i et firma hvor han havde arbejdet før krigen. De talte sønderjysk indbyrdes, men begge beherskede rigsdansk, vores far dog med en tydelig accent, og 'Rasmussen' blev udtalt med et rullende 'R'. Til os talte de rigsdansk, og kun i bestemte vendinger, madretter o.l. brugte de sønderjyske dialektord. Når der var noget vi ikke måtte, sagde vores far: 'itt', og det behøvede han ikke gentage.

Vores mor og far var fra hhv. 1913 og 1907, og de var derfor født mens Sønderjylland var en del af det tyske rige. De oplevede derfor som unge i 1920 at Sønderjylland blev en del af Danmark, og de fik dansk statsborgerskab. De havde begge tysk familiebaggrund, og vores far talte tysk med sine søskende. I de år hvor han boede på værelser i Danmark og i Tyskland, skrev hans mor altid til ham på det sprog som en nysgerrig værtinde ikke ville kunne forstå. Vores mor talte dansk med sine forældre og søskende, men hun talte tysk uden besvær. Vi forsøgte aldrig for sjov at tale hverken sønderjysk eller tysk til dem - det var deres sprog, og at bruge deres fornavne endside deres indbyrdes kælenavne kunne ikke falde os ind.

Vores forældre var godt oppe i årene da de fik os i hhv. 1949 og 1952. De var lykkelige for deres lille familie, og det mærkede vi to børn gennem deres konstante interesse og varme følelser. Fysisk afstraffelse var på den tid normen i mange familier og i skolen, men det var ikke noget som fandtes hos os. På den måde var de forud for deres tid.

Man kunne frygte at et par, som blev forældre i sen alder, ville være meget pylrede om deres børn. Det var slet ikke tilfældet hos os, og på mange måder blev vi behandlet som små voksne. Der blev lyttet til os ved bordet og i det hele taget, og vi kvitterede for det ved ikke at stå for al snakken ved bordet. Vi ville også gerne høre hvad de voksne havde at fortælle. Da vi boede småt i en 2½ vær. lejlighed, var vi også ofte til stede når der var besøg af familie eller forældrenes venner.

Da vi kom i skolealderen, kunne vi frit bevæge os i nærmiljøet: Besøge klassekammerater, cykle omkring eller lege med nabobørn. Vi skulle bare være hjemme til spisetid, og det var altid den samme: kl. 17.30. For på det tidspunkt var vores far kommet hjem fra arbejdet, og vores mor havde

forberedt en hovedret og en efterret. Vi blev heller aldrig udspurgt om hvad vi havde lavet hvis vi ikke selv fortalte noget; vi skulle have mulighed for at have noget for os selv.

Vores forældre havde sølvbryllup 24. marts 1973, og det blev fejret i al ubemærkethed, for de var ikke til de store armsving. De fejrede dog begivenheden sammen på en tur til Rom. Peter skrev i et brev til dem fra Stuttgart: "Det er lige som ikke nok kun at ønske til lykke, jeg vil også gerne sige tak. Tak for den store kærlighed, I har omgivet os med under vor opvækst. Jens og jeg har ofte undret os over, hvor godt vort forhold til vore forældre og til hinanden er og altid har været, særlig når vi har sammenlignet med venner og bekendtes hjemlige forhold. Den måde, hvorpå vi har haft det med hinanden, er resultatet af den opdragelse, vi har fået, eller bedre sagt den påvirkning, I har givet os. Sjældent tvang eller trods, vi har bare altid intuitivt været klar over, hvad der var rigtigt eller forkert. Dette har bl.a. været medvirkende til, at vi har fået chancer, som mange andre ikke får. Undskyld mit skriveri, men ved en sådan lejlighed kan man kun føle taknemmelighed." Store ord i vores familie hvor man ikke som amerikanerne gik og sagde: 'I Looove you!' hele tiden.

Vores far blev født 1907 på en gård i Solderup i Hostrup sogn lidt øst for Tønder. Hans far havde dårlige lunger og døde allerede som 49-årig i 1910 hvorefter familien solgte gården. Han blev uddannet i 1926 som isenkræmmer i Tønder og med hans blandede dansk-tyske baggrund kunne han søge jobs både syd og nord for grænsen. Han har arbejdet i Kiel (1930-31), Tønder (igen 1931-35), Aalborg (1935-36), Sønderborg (1947-50) og København (1936-42 og igen fra 1950), og hans anbefalinger omtaler ham som flittig og behagelig. Han boede på værelser og i pensionater, indtil han mødte vores mor gennem hendes bror, August (Aue). Deres første bolig var i Sønderborg, og vores far arbejdede på Danfoss i Nordborg. Medens han arbejdede på Danfoss, som stod over for en enorm udvikling, genoptog han kontakten med sin arbejdsgiver fra før krigen i København, A.C. Knudsen, som drev et engrosfirma for måleinstrumenter og armaturer. Resultatet blev en fornyet ansættelse og flytning i efteråret 1950 til Gentofte. Den lejlighed, de flyttede ind i, boede de i indtil deres død i 1983 og 1999 for hhv. vores mor og far. Og vores far havde samme job lige til sin pensionering i 1975 med dansk og tysk handelskorrespondance, regnskab og bogholderi. Det er ikke til at sige om han var glad for sit arbejde, men tilfreds må han have været. Når han kom hjem og fortalte om en stor ordre til et kraftværk var humøret højt bl.a. fordi det lille firma med en chef, vores far og 1-2 kontordamer havde en form for overskudsdeling med fast løn og tantieme. Jeg kan ikke huske han er blevet hjemme pga. sygdom, og hvis han ikke var på arbejde, var det en af de få gange han var indlagt på Gentofte Amtssygehus med galdesten eller struma. Til gengæld var der faste grænser mellem arbejde og hjem. Han gik til S-toget hver morgen kl. otte og kom hjem lidt over fem om eftermiddagen. Det var yderst sjældent at han blev forsinket, og at have arbejde eller læsning med hjem forekom ikke. Når vi havde spist sammen og talt om dagens hændelser, vaskede vores forældre op sammen og havde her et frirum. Deres aften bestod med tiden mere og mere af fjernsyn, men de læste også meget. Vores mor læste gerne filosofi og om religiøse åbenbaringer, og vores far læste gerne rejseberetninger. En overgang udfordrede de sig selv ved at læse bøger på engelsk, et sprog som ellers ikke indgik i deres kultur.

Vores far havde mange gange læst *Berlingske Aftenavis* i toget og kunne hjemme læse i *Berlingske Tidende*. Omkring 1960 blev familien også abonnent på *Der Nordschleswiger*, en tysk avis fra Aabenraa hvor de kunne læse nyt fra deres hjemstavn. En sjælden gang - og typisk på rejse - blev der købt et *BT*. Af læsestof i hjemmet var der til op til 1960 også *Det Bedste* med meget og varieret læsestof som gav en kulturel og holdningsmæssig indsprøjtning fra USA - med hældning mod ren propaganda. Den politiske holdning hos vores forældre blev aldrig udtrykt klart, og vi fik aldrig at vide hvad de havde stemt til folketingsvalg, men ud fra avisvalg og udtalelser lander man et sted mellem Venstre og Konservative - når de nu ikke kunne stemme på Slesvigs Parti i Gentofte.

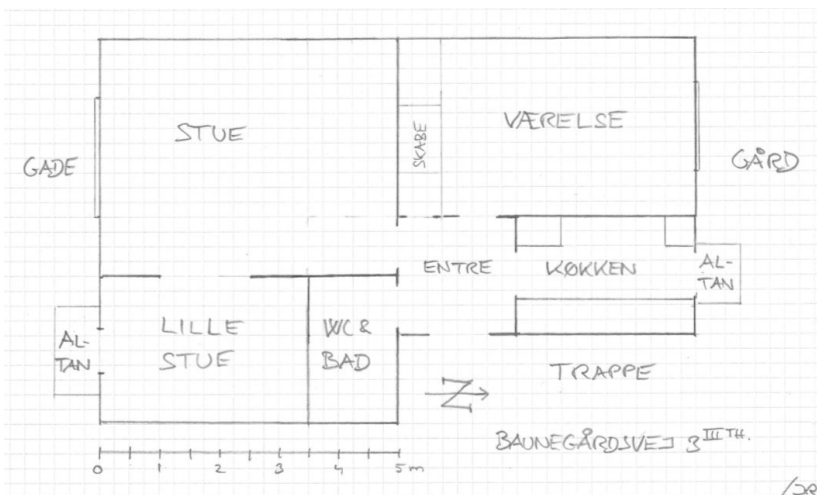
Vores mor blev født i 1913 på Slukefter kro i Vedsted sogn, lidt vest for Haderslev. Hun fik lov at fortsætte efter underskolen og kom på Haderslev Katedralskole som hun afsluttede med 9. klasse (mellemskoleeksamen). Hun ville gerne have læst videre, for både evnerne og lysten var der, men tiderne var ikke til det. Godt det samme, for ellers var hun nok endt som ugift lærerinde eller bibliotekar som andre uddannede kvinder på den tid. I stedet kom hun i huset i Haderselv og i Lübeck, og hun var på den tyske husholdningsskole i Tinglev. Hun blev hjemmegående husmor da hun blev gift og havde egentlig ingen aktiviteter uden for hjemmet ud over indkøb som hun styrede med stor økonomisk sans. Og med en portion skepsis, for hun var aldrig færdig med en ekspedition før hun havde været alle posterne på bon'en igennem, og hun vidste nøje hvilke af ekspedienterne man helst skulle betjenes af for at undgå fejl.

Telefon fik vi omkring 1959. Det var dengang man drejede G og E på drejeskiven, så fik man Gentofte Central i røret, og hvis man så bad om 8101, fik man familien Rasmussen i røret. Det var en lettelse for vores mor der hidtil hver uge havde skrevet et brev på flere sider til både Slukefter og til svigermor i Sønderborg, og det var en lettelse for os børn når vi bare kunne ringe til kammerater for at ordne aftaler. Telefonen var dog ikke til lange snakke, og når der skulle ringes udenbys, var det altid efter kl. 20 hvor der var nedsat aftentakst.

I 1960 - lige i tide til de olympiske lege i Rom - fik vi et sort/hvidt fjernsyn af mærket LL, 21". Det var stort for os, for nu var vi ikke henvist til at høre om kammeraternes oplevelser ved fjernsynet (Robin Hood var sagen dengang), men vi kunne også selv følge med. Selv om der kun var én kanal, og der kun blev sendt fra sen eftermiddag (børnetime) til sidst på aftenen, var der et bredt udbud. Der var selvfølgelig underholdning, men der var også mange belærende udsendelser, og der var en del teater også fra de andre nordiske lande. En overgang var der endda svenskundervisning i tv.

Bolig

Som nævnt boede vi småt. Familiens lejlighed lå på Baunegårdsvej 3 på tredje sal i en ejendom midt i Gentofte med navnet Ole Niensens Hus, opkaldt efter den lokale matador Ole Nielsen. Lejligheden bestod af en entre, et værelse mod nord og halvanden stue mod syd. Hertil kom et badeværelse med wc og et lille badekar samt et køkken mod nord. Hver lejlighed havde en lille altan ud for køkkenet og en større ud for 'den lille stue'.

Skitse af grundplan over lejligheden

Ejendommen var opført i 1937 og meget moderne efter den tid. Den var i 4-5 etager og med butikker i stueetagen. Den var bygget i mursten, og der var sorte terrazzotrætter og affaldsskakt på hver etage. Ved indgangsdøren fra gaden var der et trykknappssystem som aldrig var blevet taget i brug. Folk har følt sig sikre med en åben dør mod gaden på trods af at der undertiden kom sælgere, tiggere og pengeopkrævere. Først ved århundredets slutning blev der installeret et moderne system med kald op til lejligheden og åbning af døren derfra. Bag boligblokkene var der en åben gård med en meget lille græsplæne, en sandkasse og et stativ til at banke gulvtæpper på - og det gjorde vi drenge sammen med vores far når det blev forår. I princippet var det en baggård, men det lyder så trist i dag, og for os var det bare *Gården*.

Når man kikkede ud fra vores lille altan, så man lige foran en gul fabriksbygning. Her lå Diwa, som producerede regnestokke. Der var tale om et for den tid uundværligt instrument til mange beregninger, og først nogle år efter den elektroniske revolution med introduktionen af lommeregneren blev fabrikken overflødig.

Udsigt fra balkon mod nord. Diwa under nedbrydning, tømmerplads ryddet, biograf til venstre og Gentofte Telefoncentral i baggrunden til højre.

Bag Diwa lå Ole Niensens tømmerhandel og brændselshandel, og der var altid trafik af lastbiler og traktorer på tværs af baggården. Bagest i Gården var den store bygning som rummede Gentofte Kino, og som emmede af 30'ers elegance med skulpturer, vægge i marmor og tunge, røde fløjlsstolene der åbnede ind til en smuk biografsal med gode sæder, sofarække til velhavere og billigpladser foran.

Fra biografen og ned ad Gentoftegade mod Baunegårdsvej havde Ole Nielsen også sammenhængede butikker med foto og musik, kolonial og farve & tapet. På den anden side af porten ind til Gården og tømmerhandlen var der en Handelsbank (som senere blev til Danske Bank), og så kom en stribe af små og store butikker til et stykke hen ad Baunegårdsvej: Guldsmed, parfumeri, manufaktur, kiosk, bager (Larsen), elektriker, grønthandler, legetøjsbutik, slikbutik, slagter, fiskehandel (Darling), hjemmebageriet og til sidst Getterman cykler i nogle skure op ad ejendommen. Vores opgang på Baunegårdsvej 3 var mellem grønthandel og legetøjsbutik. Så vi manglede ikke butikker, og slet ikke i betragtning af at der var butikker på den anden side af de to gader, ned mod søen og op mod kirken. Inden for få minutters gang var der fire bagere.

På den anden side af Baunegårdsvej var der en damefrisør, Lady Salonen, og en gammeldags herrefrisør, Pantmann, hvor familiens mandlige medlemmer blev klippet. For de yngste på en ydmygende måde, idet der blev lagt et polstret bræt over armlænene hvor man skulle sidde, så frisøren kunne nå ned til kunden. Man kunne så følge alle bevægelser i lokalet via de store spejle og beundre udvalget af duftende væsker af mærket Esprit de Valdemar. Men man skulle ikke falde i staver, for pludselig og uden varsel blev ens hovede drejet meget kontant af frisøren for at give den bedste arbejdsstilling.

Efter frisøren kom bl.a. vores ismejeri hvor vi købte mælk og rugbrød. Udenfor lå på træbukke store isstænger som blev bragt hjem til de huse som havde et isskab. Det havde vi ikke, men i vores køkken var et skab som vendte mod nord, og hvor der var en tilgittret åbning ud til det fri. Det sikrede en fin kølighed i skabet, og madvarer i gryder blev stillet ud på den lille altan til køling og opbevaring. Først i 1960 fik vi et køleskab, og glæden ved at hælde orangeade i en form og næste dag spise den som sodavandsis var stor. Ismejeriets matrone, fru Elbrandt, skulle man ikke diskutere med. En af hendes stående bemærkninger var: 'Vi har aldrig haft klager før.' Vi skulle heller ikke klage over noget - også selvom mælken ved vintertide smagte af ensilage - for vores mor sagde: 'Man skal stå på god fod med dem, for kommer der leveringsproblemer (krigen var ikke langt væk), så er det kun de gode kunder der får'. I kælderens ved siden af ismejeriet lå en brugsforening med en meget begrænset kundekreds. Gentofte var en konservativ højborg, og man brød sig ikke om en konkurrent som kaldte sig for en forening og ikke skulle betale skat af overskuddet. Vi handlede der heller ikke, men omkring 1960 kom der lidt mod syd op ad Gentoftegade en Hovedstadens Brugsforening (HB) hvor man kunne klare alle slags indkøb på én gang og med selvbetjening. Her købte vi efterhånden det meste og kunne efter sortering, registrering og sammentælling af et års kvitteringer få udbetalt et udbytte på typisk 2-4 % af købesummen.

På Søgårdsvej ned mod Gentofte Sø lå en urmager. Vores mor havde været en af de allerførste kunder, og urmageren bukkede og skrabede altid når hun havde et ærinde derind. Han var notorisk langsom med at blive færdig med reparationer, og en enkelt gang efter flere forgæves afhentninger måtte han ty til den ultimative undskyldning: 'Fru Rasmussen, min mor er død!'. Det havde hun sikkert været længe.

Længere mod syd ad Gentoftegade kom man til Lyngbyvej - som endnu ikke var motorgade - med endnu en flok butikker og ikke mindst bageriet og konditoriet Karen Wulff. Det var så berømt for sin kvalitet at det femstjernede kryds i daglig tale ikke hed andet end Karen Wulff. Bageriet flyttede siden til Stege, blev til en fabrik og hedder nu det mere nationalt acceptable navn, Karen Volf.

I dag ville man sige at vores lejlighed var en passende bolig for et ungt par uden børn, men omkring 1950 var der stor bolignød, og man måtte tage hvad der var. Vores forældre havde også kun fået lejligheden, fordi de kunne bytte med deres lejlighed i Sønderborg med en ældre dame. Det var nu en absolut sjældenhed at der kun boede én person i en af lejlighederne. I næsten alle lejligheder var der børn, og med 8 opgange har der nok været mindst 50 mulige legekammerater i Gården.

Gentofte

Gentofte er en lille forstadskommune til København på kun 25 km², og i 1950'erne toppede indbyggertallet med ca. 90.000. Det var de store årgange efter krigen, og der var mange elever på de enkelte skoler og i hver klasse. Gentofte er kendt for sine mange rigmandsvillaer langs kysten, men der var en stor spredning i boligstandard fra villaerne over etageboliger og til gamle rønner ved Gentofte Sø. Der var store arbejdspladser i kommunen: Tuborg, Insulinlaboratoriet og Gentofte

Amtssygehus, og tilsvarende var der mange arbejderboliger. Foruden Strandvejen i kommunens østlige del skar Lyngbyvej gennem den vestlige del - lige vest om Gentofte sø. Vest for Lyngbyvej lå Vangede som var Gentoftes arbejderkvarter, og øst for lå de 'finere' bydele Gentofte, Hellerup og Ordrup.

De rekreative tilbud var gode. Øresundskysten og dens badestrande ved Charlottenlund Fort og ved Bellevue i Klampenborg var meget søgte, og hele vejen nord for kommunen strakte Dyrehaven sig med Dyrehavsbakken. I midten af kommunen lå Gentofte Sø med stier og parker.

Kommunen havde altid søgt at afgrænse sig fra København bl.a. ved at der ikke måtte være pølsevogne, og først langt op i vores ungdom kunne det lade sig gøre at købe sig en pølse ved Gentofte station. Station er så meget sagt, for det var egentlig kun et trinbræt hvor nogle af S-togene mellem Holte og København standsede, og stationsbygningen måtte siges at være minimal for en by af Gentoftes størrelse. Der var dog også andre muligheder for kollektiv transport. Mellem Klampenborg og København var der sporvogne drevet af NESA (Nordsjællands Elektricitets- og Sporvejsaktieselskab), men i 50'erne var de erstattet af elektriske trolleybusser (udtales tråljebusser) som blev drevet af luftledninger og var meget lydsvage når de bl.a. kørte gennem Gentoftegade på deres vej til og fra Nørreport.

Gentofte var en rig kommune, og vejnettet var i fineste stand. Mindst en gang om ugen kom et fejesjak med trillebør og koste gennem gaden og fejede hvert et cigaretskod op. Faciliteter til børn lå det tungere med. Der var store private idrætsklubber som B1903, Skovshoved Idrætsforening (SIF), Gentofte-Vangede Idrætsforening (GVI) og Hellerup Idræts Klub (HIK), men svømmehal og haller som i resten af landets kommuner med håndbold, cafeteria og baller kom først med Kildeskovhallen i 1968, og da var vi omtrent på vej ud som mulige brugere.

Fødsel og første år

Peter blev født den 17. januar 1949 på kroen i Slukefter i Vedsted. Vores forældre ville nok spare udgiften til en fødeklinik, og det har vel været trygt for den barslende at føde der hvor hun og hendes seks søskende var blevet født. Men det blev en hård fødsel, og når den lokale læge, doktor Hansen (som i Matador) senere så Peter, sagde han: 'De' va' dæ mæ de' stoe høj'. Men efter fødslen var humøret højt i 'skænken' som krostuen hed på Slukefter kro. Vores far var blandt andet i selskab med sin svoger fra Ustrup, onkel Halle.

Som barnefødt i Sønderjylland fik Peter fødselsattest, et minde om den preussiske fødselsregistrering som stadig er gældende i de sønderjyske sogne. Han blev senere døbt Peter for at hædre mindet om vor mors næstældste bror som døde allerede i 1931 af hudkræft. Hans død var et traume for vores mor som altid havde hans billede på væggen - ved juletid med en grankvist bag. Vores fars kollega senere i København mente i øvrigt at det var en dårlig ide kun at give ét fornavn til sit barn: 'Jo, hvis de nu bliver kriminelle engang, så er det godt at kunne skifte kaldenavn.'

Peter og familien boede i hans første år i Sønderborg, og efter sigende var han meget langsom til at lære at tale. Det var en sensation i familien at han engang efter flytning til Gentofte på en ferie i Sønderborg kunne pege op på det belyste garnnøgle på kamgarnsfabrikken og sige: 'Bull'. Da må han have været 2½ år. Men ellers udviklede han sig normalt. Han var en lille prop, og hans mor havde problemer med ham i toget, for alle ville gerne give den lille tykke dreng slik, for han blev så glad, bukkede og sagde tak.

Vores forældre har fortalt at han var nem at passe. Hvis de skulle væk i kortere tid, kunne de sætte ham ved vinduet med et stykke papir med kolonner. Så satte han streger i kolonnerne for biler, cykler og fodgængere, og han gik op i det. En typisk far-ide.

Peter gik i børnehave på Sødalen ved foden af Gentofte Kirke, og der var legekammerater i lejligheden ved siden af og i Gården. Han fik jo så også lillebror Jens i Gentofte, denne gang født på en fødeklinik. Da Peter blev præsenteret for den lille, udbrød han: 'Han har jo slet ingen ben!'

Jens og Peter ved indgangen til jættestuen Holmshus i Vedsted. 1954

De første år havde Peter eget værelse i den lille stue i forbindelse med dagligstuen, og der var rigtig soveværelse for vores forældre med Jens i en udtræksseng. Senere overtog vi soveværelset og fik et fælles, hyggeligt drengeværelse med etagesenge. Forældrene måtte nøjes med en hjørne-sovesofa i den lille stue, og sengen skulle redes hver aften og fjernes igen om morgenen.

Dagligdag

For os børn var dagligdagen først og fremmest skole. Vi blev i vid udstrækning fredet for hjemlige pligter ud over hjælp til indkøb, men til gengæld skulle vi passe vores skole uden hjælp fra forældrene. Peter kom i Gentofte Skole i 1955 som seksårig. Han var et kvikt barn, og naboen på Baunegårdsvej, fru Bjerre, var hos skoleinspektøren for at sikre at Peter og hendes Jesper ikke kom i samme klasse, for det ville give Jesper kompleks. Inde ved siden af troede de også på den moderne børneopdragelse, og derfor skulle børnene heller ikke hilse på voksne hvis de ikke ville. Og det ville de så selvfølgelig ikke. De var to drenge, og da der kom en pige til, flyttede de til en større lejlighed i Charlottenlund, og vi mistede forbindelsen. Forældrene havde også kun meget overfladisk kontakt, sås ikke privat og blev aldrig dus.

Det med dus var nu heller ikke udbredt i kvarteret. Legekammeraters forældre og forældre til børn i boligblokken var man de's med og man sagde 'goddag'. I forretninger var det tilsvarende, og det var meget sjældent at der faldt en personlig bemærkning, selv i butikker hvor man var kommet i årevis.

Sammen med et par drenge havde Peter fundet på at fjerne ventilgummiet fra cyklerne nede i cykelkælderen. Det lød jo sjovt når luften fes ud. Hen på aftenen fortalte han sine forældre om at der var nogen der havde udført en sådan skarnstreg, og man kunne kun blive enige om at det var slemt. Men Peter blev ved med at kredse om hvor slemt det var, og da der på et tidspunkt lød

stemmer i opgangen, brød han sammen og tilstod sin medskyld. Så måtte vor far finde pumpen frem og købe ventilgummi hos Gettermann, men de var vist glade for Peters ærlighed og at han var 'bløj' (og ikke forhærdet).

Fritiden blev i vid udstrækning - hvis det da ikke regnede - tilbragt med legekammerater i Gården. Der kunne cykles ræs, spilles fodbold med forsigtighed og spilles badminton. Samt alt muligt andet. Når forårssolen kunne mærkes, kom forstørrelsesglassene frem, og al celluloid som kunne skrælles på de gamle cykler gik op i sodende røgskyer. Når det blev sent, blev vi kaldt op fra altanerne, og vores far behøvede bare et par toner fra en gammel vandrersang, så vidste vi at der var bud efter os. Ingen kunne efterligne melodien. Mødrene var i vid udstrækning hjemmegående, og man kunne nemt få fat i dem ved at råbe melodisk: 'Moa, det er Peter der kalder nede fra Gååården'. Der var også undertiden omvandrende musikanter i Gården, og det var altid festligt. Så blev der smidt indpakkede mønter ned fra altanerne, og vi hjalp med at samle dem sammen til kunstnerne.

1954. Legekammerater i 'Gården'. Peter som tredje f.v.

Efterhånden blev aktionsradius større, og folkeparken ned mod søen og Kildeskoven ned mod jernbanen blev gode steder til leg. Fodbold var dog problematisk i folkeparken, for havde man sin bold kær, gjaldt det om at forsvinde når parkbetjentene viste sig. Det samme hvis man spillede bold på Aurehøjs fodboldbane i nærheden, for pedellen var berygtet for at sætte en dolk i bolden. En læderbold var en dyr sag, og besværlig at holde ved lige. Den havde en indvendig gummibeholder som skulle pumpes op, og bagefter skulle bolden sys med en lædersnøre. Helst så glat som muligt, for ellers gjorde det 'nas' hvis man headedede til bolden lige på syningen. Der var dog et lovligt sted hvor vi kunne spille, og det var på 'Kilden' tæt på Kildegårds Plads hvor der var en god og åben fodboldbane. Stedet blev dog nedlagt siden til fordel for det private Kildegårds Gymnasium.

Men fodbold kan også spilles på mindre områder med en tennisbold, og det kunne man for det meste i skolegården med mål under en bænk, selvom det ikke var tilladt. Hvis vi var ude at gå tur med forældrene, var det altid med en tennisbold mellem benene. Vi havde også en dejlig åben park lidt længere væk i form af Bernstorffsparken ved Bernstorff Slot. Her cyklede vi gerne ned med tæpper, madpakker og en bold, og der er blevet læst til mange eksaminer på plænen - afbrudt af skud på mål.

Cyklen var en meget vigtig ting for en dreng. Vi havde ikke bil, så hvis man skulle til fodbold i Hellerup, var det på cykel ca. 2½ km. Først skulle man lære at cykle på den, og det var vores far der øvede med os på Skolevej i nærheden uden nysgerrige og lattermilde naboer. Det var heller ikke særlig sjovt, for pædagogik havde vores far ikke lært, og han regnede med at jo mere han råbte og regerede, jo før lærte vi at holde balancen. Nutidens børn har det nemt med løbecykler fra små.

Dyrehaven og kysten var mål for længere udflugter, og en tur i Ermelunden ved Dyrehaven for alle fire med madkurv står stadig som indbegrebet af sol og sommer. Badning foregik enten i Gladsaxebadet eller ved kysten. Sidstnævnte sted var også der vi lærte at svømme. Ved Hellerup havn var der en badeanstalt ud i Øresund, og det gik for det meste, med mindre vindretningen gjorde at indholdet fra kloakkerne kunne ses i vandet. Så måtte vi cykle hjem igen.

Fodbolden blev også dyrket under mere organiserede former. For vores vedkommende var det i HIK (Hellerup Idræts Klub). Kun ganske få meldte sig ind i B1903 og GVI. Den blå-hvide klubdragt i HIK var også den pæneste, og så havde klubben en legendarisk spiller, Ole Madsen, som alle fodboldinteresserede over 50 år kan huske (Det var ham der scorede med hælen mod Sverige i 1965). Peter havde en god tid i HIK og sluttede på juniorholdet med et Københavns mesterskab i Juniorrække 4, Gruppe B. Der var træning en gang om ugen, og så var der ofte kamp i weekenden. Det var alt meget amatøragtigt, men alligevel med stram disciplin. Hvis der blev talt mens træneren var i gang med noget, blev den eller de ansvarlige straks sendt hjem. Det vidste vi godt, og det var også klart for os at man var velkommen næste gang. Og ikke bare velkommen: Der var mødepligt, og man kunne blive udskammet foran truppen hvis man havde forsømt træningen for at deltage i en fødselsdag.

Peter som innerwing til højre i anden række. Træneren Hektor bagved

Peter opnåede også at komme i avisen som fodboldspiller. *Ekstra Bladet* havde en skoleturnering, og da Gentofte skole spillede, blev kampen refereret i bladet næste dag med ros til målmanden og til 'den taktisk velspillende innerwing, Peter Rasmussen'. Hele familien var stolt, og det er nok den eneste gang nogen i familien har købt *Ekstra Bladet*.

Vi var tit på Gentofte Stadion for at se fodbold, men det var på den billige måde: Et stykke tid henne i anden halvleg blev indgangen givet fri, og vi kunne blande os med de betalende tilskuere og råbe: 'Indover Kofoed' med alle de andre når HIK spillede mod Rønne.

Vi fik lommepenge. I begyndelsen 10 øre per år, dvs. hvis man var syv år, fik man 70 øre om ugen. Det lyder ikke af meget, men det var jo dengang man kunne købe en sodavandsis for 25 øre. Det holdt også kun til vi var op mod ti år, så blev taksten sat op til 2-3 kroner. Så vi gik ikke og slikkede

pengene op eller drak dem op senere. Lommepengene blev suppleret med fritidsjobs, og Peter tjente penge ved at bringe blomster ud for blomsterhandler Skakke og som søndagsbud for bageriet Bodal på Gentoftgade. Vi fik vores tøj og sko, og vi har aldrig haft selvstændigt tøjbudget. Vores mor var også god til at få øje på udsalgstilbud, og det var ikke os børn man kunne forbinde med nogen af tressernes modebølger. I halvtredserne blev meget tøj syet om fra forældre til børn, og fra større børn til mindre børn. Der blev strikket meget, og dengang blev sokkerne stoppet når der var hul. Først senere i tresserne blev der smidt tøj ud når det var slidt.

Der var allerede i barndommen en væsentlig forskel på os brødre, og det var i forholdet til penge. Når vi fik nogle penge af familiemedlemmer på ferien, så skulle pengene bruges ifølge Peter. Og gerne så hurtigt som muligt, og han så med irritation på hvis jeg gerne ville spare op. Det var et mønster som jeg siden så gentage sig. Hvis Peter havde penge, så skulle han købe noget for dem eller bruge dem på oplevelser. Det gjaldt også penge som han kunne låne sig til ved familie eller arbejdsgiver.

Generelt var vi gode venner, og det var vi også nødt til. Når man skulle bo så tæt sammen og med over- og underboer, gik det ikke at råbe og skribe eller smække med dørene. Det gjorde vores forældre heller ikke, og jeg kan ikke huske at de nogen sinde har skændtes. Hvis de har gjort det, har de gjort det meget diskret eller når vi sov. Peter og jeg havde fælles interesser. Udover fodbold var det frimærker. Dem samlede alle drenge på dengang, og man byttede og fandt priser i katalogerne. På et tidspunkt delte vi vores fars fine samling. Han havde klippet frimærker af kuverter i mange år, og med en livlig korrespondance på arbejdet med Tyskland havde han oparbejdet en stor samling. Peter fik frimærkerne fra Tyskland, og jeg fik resten samt møntsamlingen.

Vi havde også fælles venner. Peter var god til at tage mig med andre steder, og vi havde det sjovt sammen med Peters kammerat Steen Andreasen i hans laboratorium hvor vi dyrkede krystaller af forskellige salte. Saltene kunne dog også bruges til andre ting. Af hensyn til eventuelle yngre læsere vil jeg ikke nævne hvad det er for et letopløseligt salt som man kan dyppe papir fra en køkkenrulle i. Når papiret er tørt, har man noget meget letantændeligt som brænder med en flot gul farve. Sådan et par klumper havde Peter med i byen en nytårsaften, men desværre futede de af i hans jakkelomme, så der stod en stor flamme ud af tøjet. Han slap uden alvorlig forbrænding og en erfaring rigere. Forældrene tog det pænt; det var overflødigt at fortælle ham at sådan noget skulle han passe på med. I det hele taget var nytårsaften dengang en meget voldsom begivenhed. Blandt drenge handlede det om at turde sprænge de største kanonslag, og de var meget store. De største hentede man i Sverige, for de var sikkert forbudt i Danmark.

Da Peter var i gymnasiet, lærte han at spille bridge, og han havde en bridgeklub. Peter lærte også resten af familien at spille bridge, og vi havde mange udfordrende timer sammen når vi spillede. Hvis der var en framelding i bridgeklubben, var jeg nogen gange med som erstatning.

Mens Peter læste, tog han fodbolden op igen på ren indendørs basis i USG (Universitetets Studenter Gymnastik) og senere i Polyteknisk Forenings Fodboldklub. Det var fodbold for elskere af det smukke og tekniske, og fx talte det for to mål hvis man scorede på hovedstød. Så ingen grove tacklinger, men hellere lækre afleveringer. I 1990 var Peter medstifter af en fodboldklub i Jægersborg ved navn MOT, Mænd Over Trediv. I formålsparagraffen står som første punkt: 'at samle gamle drenge over trediv år og udvikle deres fodboldmæssige og fysiske færdigheder til det sublime med henblik på videresalg'. Det er altid godt at starte ambitiøst!

Ferielandet

Ferier for os drenge betød Sønderjylland. Påskeferier og sommerferier blev i de første år altid holdt der. Vi var velsignede med ugifte fastre (tante Mary og tante Isse) i Sønderborg og en ugift moster (tante Misse) på Slukefter Kro. Indtil hhv. 1959 og 1962 levede vores Bedstemor (mormor) og Oma (farmor) sammen med deres ugifte døtre.

Det var herligt for to drenge fra 'stenbroen' at komme på ferie i forældrenes hjemland. I Vedsted havde vi muligheden for at lege i en stor krobygning og ikke mindst -have, og vores jævnaldrende fætter Peter boede i nærheden på forældrenes gård i Ustrup. Vi lærte derfor også noget om livet som landmand og om husdyr. En smule hjælp i marken og i høsten kunne det blive til, og en aflønning med en hel tikroneseddel oplevede vi som fyrstelig. I Vedsted kunne der bades i Vedsted Sø om sommeren, og der kunne også bades i Rygbjerg Sø lige ved kroen. Sidstnævnte gik for at være meget farlig med dybe huller, og hvis Bedstemor var med, var det ikke særligt sjovt, for så måtte vi kun gå ud til anklerne var dækket.

På kroens første sal var der et par beboelsesrum, og så var der alle værelserne. De blev næsten aldrig brugt og var helt utidssvarende. De var uopvarmede og med et servantestel til vask om morgenen. Sengene kunne varmes op med zinkbeholdere som blev fyldt med hedt vand, lukket med en skrueprop og stukket under dynen. Men værelserne var gode til at lege skjul i, og over værelserne var der et mørkt og skummelt loftsrum hvor legetøj fra århundredets begyndelse var gemt og glemt, men det var stadig spændende at lege med. Også de for længst afdøde onklers magasiner fra tyverne med letpåklædte kvinder kunne vække opvoksede drenge interesse.

Vi kunne forstå al sønderjysk snak, men vi kom aldrig så langt som til at prøve. Vi følte nok at det blive opfattet som meget påtrængende af de lokale, og desuden blev vi ofte gjort opmærksom på at vi var 'naue kjøffenhaune', og København stod ikke for noget godt i landsdelen. Der var stadig noget oprørske over sønderjyderne, og de havde ikke glemt at embedsmænd og lærere efter Genforeningen fik et tillæg, et hottentot-tillæg, for at arbejde i denne udkant - længe før begrebet udkant blev almindeligt brugt om provinsen. Men på sportspladsen ved skolen blev der spillet fodbold hver aften på den store bane. Og her betød det ikke noget hvor man kom fra.

I Sønderborg var der mere stille hos 'tanterne'. Vi havde vores logi i kælderen, også her lokkede bademulighederne få km væk. Det var rolige dage med læsning, god mad og selvfølgelig bordbøn til maden. Det kendte vi ikke hjemmefra - og slet ikke på tysk. Vi var der tit til ringridning som var og er en stor folkefest i Sønderborg hver sommer. Foruden selve ringridningen - som vi kun kunne bruge som forbillede for cykelringridning - var der et kæmpe marked med boder, underholdning og musik. I ferien indgik næsten også altid en tur til Flensburg hvor tante Isse ofte havde et ærinde. Og så var der familie mange steder: I Sønderborg, Aabenraa, Hostrup ved Tønder og på Barsø i Lillebælt.

Gentofte Skole

Peter blev indskrevet i skole i 1955, og det foregik dengang personligt. Vores mor var med, og hun huskede senere at hun og Peter måtte pænt stå på den anden side af viceinspektørens skrivebord. Skolen og lærerne vidste nok hvem der kom fra hjem med fine titler.

Som den første klasselærer fik Peter en absolut ældre dame, frøken Helstup, som gik med stok. Sidstnævnte brugte hun også til at slå med, for sådan havde lærerne altid gjort. Det var vistnok

under afvikling, men det blev ikke sagt åbent, og der var ikke nogen der tænkte på at klage. Det gik også mest ud over de elever som kom fra de svageste hjem. I Peters klasse var det Peter Larsen, en stor, rar og mindre begavet dreng.

Frk. Helstrup gik dog af efter et enkelt år pga. alder, men hun nåede at skrive følgende om Peters indsats i mundtlig dansk og mundtlig regning: 'Særdeles flink'. Peter fik fra 2. klasse en mandlig klasselærer, Asger Byrnak. Peters karakterbøger for alle skole- og gymnasieår findes endnu, og de var generelt gode i alle fag. Jeg husker at Peter tit kom hjem fra skole med en femøre. Den havde læreren udsat til den der hurtigst kunne løse den krydsogtværs som altid var i sparekassebladet, og som skolen sørgede for blev delt ud. Dengang tænkte ingen på at protestere over påtvungen reklame.

Peter kunne også være en bølle. Det viste sig i en af de små klasser hvor drengene havde givet Birthe Plambech (fra opgangen ved siden af os) buksevand. Hendes underkjole var gået i stykker, og forældrene havde klaget. Næste dag var der forhør i klassen, og Byrnak fortalte senere vores forældre at Peter havde vist sig som en ærlig dreng. Han havde godt mærket at der var noget der revnede da 'han havde fat på hende'. Hver enkelt af drengene blev idømt som straf at de hver især skulle møde op hjemme hos Birthe og aflevere 50 øre til en ny underkjole. Det har været tunge skridt op til hendes gadedør!

Dengang var en almindelig straf i skolen at man skulle blive en ekstra time på skolen, en eftersidning eller i omgangssprog en 'sveder'. Det var kedeligt at sidde en time i et klasselokale sammen med andre udskud, medens en lærer sørgede for absolut ro. Ved nogen af lærerne måtte man heller ikke læse, og sådan en time gik meget langsomt. Desuden gik der først en meddelelse af sted til forældrene, så de kunne se at man havde forset sig, og deres underskrift skulle forevises læreren. For mange var det en lettelse at få en lussing i stedet for en eftersidning, for nok var den ydmygende, men den var hurtigt overstået, og forældre behøvede ikke at få noget at vide. Også på Aurehøj Statsgymnasium brugte man eftersidning som opdragelsesmiddel. Nogle af eleverne i de ældste klasse fik hvervet som præfekt, og præfekterne skulle bl.a. uddele svedere til elever der betrådte skolens område efter at klokken ringede ind.

Peter ud for Gentoft Skole

I realskolen var Peter med sin klasse på lejrskole på Bornholm, og de nåede også til Christiansø.

Vores forældre lagde op til at vi selv skulle tage ansvar for skolearbejdet. Jeg kan ikke huske at der nogen sinde blev spurgt om vi havde lavet lektier. Det var overflødigt. For det første var der lektier

hver eneste dag, og hvis man sprang over en dag, var der så meget mere næste dag. Og desuden havde vi slet ikke lyst til at forældrene skulle blande sig i skolearbejdet eller skolen i det hele taget. I hele vores grundskole var vores forældre kun med til et eller to forældremøder for hver af os. De var sikre på at hvis der var problemer i skolen, skulle vi eller skolen nok sige til. Vores mor havde heller ingen illusioner om Skole-Hjem samarbejdet. Som hun sagde til os: 'Lærere bryder sig ikke om kritik', og for hende ville det være spild af tid at blande sig i noget som helst. Kort sagt: Vores forældre stolede på os, og vi ville nødig svigte den tillid - og dertil blive sat under opsyn. Desuden havde de jo også karakterbøgerne fire gange om året til at vurdere vores indsats og udviklingen i den.

Aurehøj Statsgymnasium

Peter blev på Gentofte skole til og med 2. real som svarer til 9. klasse i dag. I 1964 blev han optaget på Aurehøj Statsgymnasium på Matematisk-Fysisk linje. Gymnasiet lå endnu tættere på vores hjem end Gentofte Skole, så man var fremme på få minutter.

Som altid havde Peter nemt ved at få gode venner og kammerater, og snart begyndte der at komme besøg til fælles læsning eller blækregning. Efter 1.G var han på vandretur på Bornholm med en af vennerne, Palle Kirk. Fester blev der også tid til, og som lillebror var det til stor undren hvordan festerne kunne trække ud helt til kl. 4 om morgenen. Det var ikke noget der belastede forholdet til forældrene. Hvis vi ellers passede vores skole, kunne vi gå ud som vi ville og endda komme hjem med en rus. Til gengæld ville vi ikke drømme om at kræve særlig hensyntagen dagen derpå.

Peter var en interesseret elev og havde et godt forhold til lærerne. Det kom også lillebror til gode nogle år senere. Vi havde samme dansklærer, Eva Sloth-Carlsen, og hun fik først øje på mine talenter efter et halvt år da hun udbrød: 'Jamen, er du Peters bror'. Mine karakterer i dansk stil steg mærkbart derefter. Peters fransklærer, Louise Meincke, var min engelsklærer, og mange gange måtte jeg rette hende når hun sagde 'Peter' til mig. Engang gav hun op og sagde til klassens moro: 'Du der, Hans-Christian-Jens-Peter-Ras.' Det var nu ikke nyt for mig med navneforvekslingen. Langt op i voksenalder blev jeg mødt med et 'Godaw, Peter-nej-Jens' når jeg havde præsenteret mig i telefonen over for familien i Sønderjylland. Det ville ikke være rigtigt at sige at Peter kastede en stor skygge, men han fyldte meget i bevidstheden hos folk der kendte ham.

I gymnasiet var man også på lejrskole, og dengang tog man ikke så langt bort. De sproglige kunne måske håbe på en tur til London med indlagt søsyge på Nordsøen eller til Tyskland. Matematikerne kunne jo regne på tingene overalt, så Peters klasse var på Hald Hovedgård ved Viborg i 1966. Peter var i en gruppe som skulle cykle rundt og studere geologi og samfund. Sidstnævnte blev belyst ved et besøg hos sognerådsformanden i Almind sogn. Det var dengang kommunens øverste leder havde tid til at tale med et par knægte fra Køwenhawn og finde regnskabsbøgerne frem. Af gruppens rapport fremgår det iøvrigt at Almind sognekommune havde et indbyggertal på 624, og at kommunens driftsregnskab balancerede med et samlet beløb på 345.438,80 kr. Kommunens nettoformue var på 645.036,16 kr. I Peters gruppe kunne de ikke lide maden på Hald Hovedgård, og de benyttede cykelturene til at spise på de lokale kroer til en pris som de unge kunne klare.

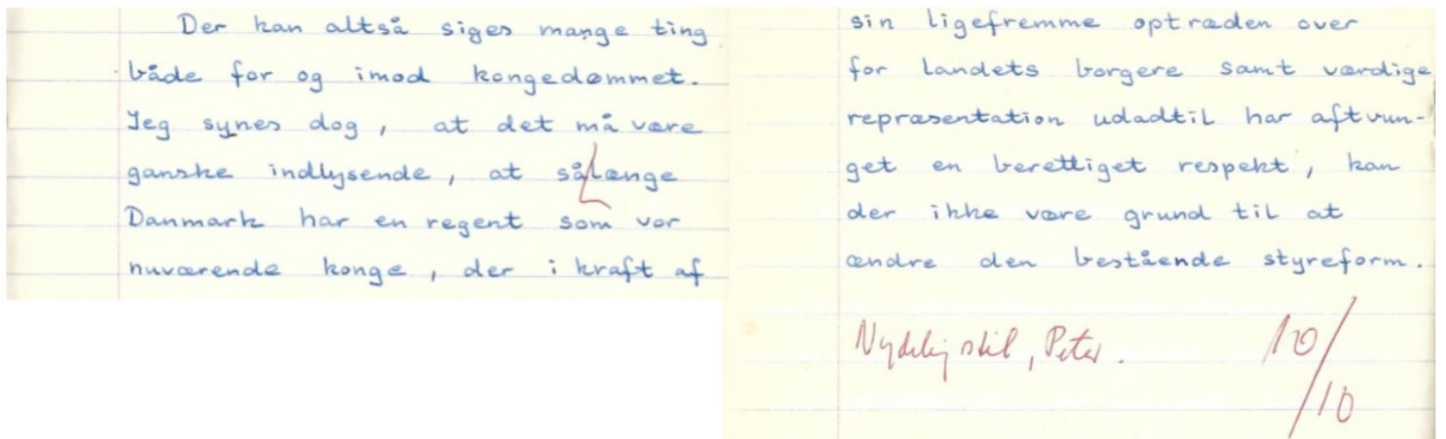
Peter som gymnasiast

I fysik havde både Peter og jeg civ.ing. Herlufsen (Luffe) som var skiftet fra erhvervslivet til en stilling som timelærer. Han havde en god måde at undervise på, og det at man i fysik og kemi kunne sætte tal på alt har sikkert tiltalt Peter. Vi havde en far som med glæde kunne citere Galilei: 'Mål hvad der er måleligt, og hvad der ikke er måleligt, gør måleligt'. Det var vistnok et motto for et af hans tyske samarbejdsfirmaer. Herlufsen - og dertil vores viden om at flere af vores velstående klassekammeraters fædre havde et civ.ing. foran navnet - har nok påvirket vores senere studievalg.

Som matematiklærer havde vi begge Poul Vinding. En meget tør og ordknap mand. Dengang blev man kaldt enkeltvis op til tavlen for at gennemgå dagens lektie eller regne en opgave. Hvis man gik i stå, var der ingen hjælp at hente hos Vinding. Han sad og kikkede stift ud over klassen, og efter et uudholdeligt minut, sagde han: 'Dur ikke, ned!' Så det var store ord når Vinding i slutningen af 1.G skrev i Peters karakterbog: 'Flink!'

Som lille sagde Peter altid at han ville være skibsbygger som stor, men senere blev det til ingeniør. Vi havde heller ingen anden tilgang til skibsbygning end erfaringen med at ro udlejningsbåde på Gentofte Sø. Vores forældre søgte aldrig at påvirke vores gymnasie- og studievalg. Blot kan jeg huske at vores far mente at det måske kunne være godt med noget manuelt at lægge bunden med. Tiderne kunne ændre sig, og praktiske evner kunne altid bruges. Det havde vi for travlt til at tænke på, men siden som ingeniør har jeg ofte tænkt på at en praktisk indfaldsvinkel ikke ville have skadet som baggrund for de teoretiske beregninger - og få dem effektueret.

Men en dag var det relativt sorgløse liv som gymnasiast forbi, og efter en god studentereksamen og glade fester, var Peter i en del af sommerferien 1967 på et feriekursus på den tekniske højskole i Stuttgart. Det var noget vi havde fået anbefalet af vores fars chef hvor begge chefens børn havde været. Peter fik også meget ud af opholdet, og han fik venner i mange lande samt et godt forhold til det tyske sprog. Vi havde aldrig talt tysk hjemme, og eneste kontante fordel af vores forældres kendskab til tysk var de lange timer hvor Peter og vores mor sad sammen og læste og oversatte Goethes Faust til tysktimerne hos den koleriske lærer Kaj Krener. Det var en opgave som tiltalte vores mor at finde de helt korrekte danske oversættelser, for hun var fra Katedralskolen oplært i at man fx ikke måtte bruge det tyske låneord 'forkert' når man nu havde det danske ord 'galt'. Dansk stil var også noget Peter fik en del hjælp til, men det var vist mest fordi han ikke gad, og når Mor nu så gerne ville og kunne. Nedenunder er vist et typisk eksempel på en afslutning af en stil som hun stod bag.

Dansk stil i 3.G om monarki/republik af Peter, men med tydelig Mor-slutning

Danmarks Tekniske Højskole

Peter begyndte straks efter sommerferien på DTH som på den tid endnu lå på Nørrevold. Hvor gymnasiet var uproblematisk, fik han nu rent fagligt 'kam til sit hår'. Adgangskvotienten til bygningsingeniørstudiet var høj, og dumpeprocenterne efter første og andet år var berygtede. De høje dumpeprocenter skyldtes bl.a. at man skulle bestå i alle fag, og desuden var karakterskalaen Ørstedes den gamle med et UG omregnet til 8, og SLET omregnet til -23. Så en lav karakter i ét fag skulle opvejes af meget gode karakterer i de andre fag hvis også gennemsnittet skulle reddes i land.

Det var lange studiedage på DTH med forelæsninger om formiddagen, øvelser om eftermiddagen og lektier, rapportskrivning og opgaveregning om aftenen. Efter de første to år - svarende til 1. del - flyttede undervisningen til DTH i Lundtofte, og der skete en mildning af studieforholdene med indførelse af 13-skalaen og mulighed for fagvalg efter interesse.

Også som studerende tiltrak Peter sig hurtigt gode venner som han kunne arbejde sammen med og dele den sparsomme fritid med. Det var bl.a. Steen Leleur fra Hobro som var en munter fyr og meget belæst. Steen fik efter studiet arbejde på Vejdirektoratet og endte som professor i trafikplanlægning på DTU. 'Højskole' var nu blevet skiftet ud med 'Universitet', og ordet polyteknisk gledet ud af brug.

En anden god ven fra studiet var Niels Thorsen som var en af arvingerne til ingeniørfirmaet Monberg & Thorsen. Han var en kejtet fyr, men meget dygtig til at lave mad, og sidstnævnte blev der god brug for ved sammenkomster for fælles venner. Peter og Niels var også flere gange i udlandet sammen, bl.a. på fransk kulturrejse på Korsika og et sommerkursus i Quimper i Bretagne med mig som tredje hjul på kareten. I Quimper mødte vi bl.a. Mats Andersson fra Småland, og Peter og han holdt forbindelsen ved lige helt til Peters død i 1993, også efter Mats' emigration til USA.

Efter bestået første del af studiet valgte Peter byplanlægning som studieretning, og nu blev presset noget mindre. Byplanlægning var ikke en af de ingeniørtunge retninger, men Peter valgte specialer som krævede modeller og beregninger for at få brugt sine analytiske evner og regnefærdighed.

I foråret 1970 flyttede Peter hjemmefra. Han lejede et par værelser i kælderen i huset hos vores halvfætter Laue Nissen ved Utterslev Mose, men eftersom han rådede over familiens Morris Mascot (som blev købt til ham i efteråret 1968), var han hjemme for at spise næsten hver dag - og fik også en af vor mor smurt madpakke med til næste dag, så han kunne koncentrere sig om studierne. Dette serviceniveau blev også opretholdt da han i 1971 flyttede ind på Kampsax-kollegiet i Lundtofte. Vasketøjet blev også bragt med til Gentofte. Madlavning og tøjvask var ikke noget der interesserede Peter. Og dog havde han talenter: Mats skrev i et kondolencebrev til mig om et besøg i Danmark hvor de først havde besøgt Niels Thorsen og siden Peter. Niels havde nok været i gang med at lave mad i flere dage, mens Peter i al hast havde blandet noget kød og grøntsager sammen, men Mats' to børn udbrød bagefter at Peter var en betydeligt bedre kok af de to.

Planen var oprindeligt at sletten på Lundtofte skulle rumme mange forskellige studier, men desværre endte det med at kun ingeniøruddannelserne flyttede derud. Heldigvis blev der optaget studerende fra andre studier på kollegierne, så det var et hyggeligt fællesskab på kollegiekøkkenerne hvor der kunne tales om meget andet end teknik. Der var en aktiv forening for de studerende der arrangerede koncerter, og Polytbio med spændende film hver uge var et sted hvor man kunne finde Peter, ligesom de fælles fodboldaftener gerne sluttede i Kælderbaren under Studentarhuset.

I 1972 skrev Peter sammen med Steen det afsluttende eksamensprojekt i regional samfundsanalyse der belyste forskellene mellem de danske kommuner ud fra en faktoranalyse. En artikel af Peter og hans lærer på baggrund af et tidligere og tilsvarende projekt om de største danske provinsbyers indre differentiering blev publiceret og senere brugt ved undervisningen i statistik på DTH.

Peter sluttede studiet 23 år gammel i sommeren 1972 på normeret tid og skulle nu starte en erhvervskarriere. En sådan stod nemlig åben, fordi han ikke skulle være værnepligtig. På den tid var det ikke eftertragtet at 'springe soldat' eller at tjene i 'Cirkus Mili' på grund af en almindelig uvilje mod krig og militær og i særdeleshed på grund af krigen i Vietnam som hver eneste aften prægede nyhederne. Peter var klar til at søge ind i Forsvarets Forskningstjeneste hvis han blev udtaget, men dette var ikke nødvendigt at gøre, for Peter fik det gode råd at lade sit hjerte undersøge hos en hjertespecialist. Specialisten var kendt for sit 'øre' for mislyde, og han fandt da også én sådan hos Peter, og med en attest på denne mislyd blev han kasseret.

Ferier

I et par år i begyndelsen af tresserne var vi på feriekoloni med andre børn fra Gentofte skole. Oprindeligt var det tænkt som 'svagbørnskoloni', men i tresserne var begrebet 'svagbørn' næsten udryddet, og kolonierne blev brugt til ferieformål. Vi var tre steder: Møn, Ærø og Broager, og på den måde fik vi set andre dele af riget. Der indgik også gode udflugter med bus i opholdet. En vild flok unger af begge køn var det selvfølgerlig, og de medbragte lærere fik ikke meget ferie ud af det. Især hvis børnene havde lyst til at opleve noget på egen hånd og blaffede rundt på egnen. I et enkelt tilfælde måtte en lærer køre en af Peters klassekammerater hele vejen hjem fra Ærø, fordi han flere gange var taget på opdagelse alene. Ellers handlede det om badning, konkurrencer inden for alle sportsgrene og intriger mellem ungerne som var det i en Malmros-film.

Vores forældre udnyttede ugerne hvor vi var på feriekoloni til at tage en uge på charterferie, ligesom så mange andre begyndte på i de år. En fælles charterferie sydpå prøvede vi kun én gang. Det var til Gardasøen i 1965 sammen med tanterne fra Sønderborg. Det var en stor oplevelse som også bød på

en endagstur til Venezia. Og så fik vi prøvet at flyve, og det endda med Scanair som dengang havde fuld betjening med varm mad og toldfri drikkevarer.

Peter var god til tal og systematik. En køreplan var derfor en dejlig udfordring for ham, og det skete tit at kammerater ringede til ham for at finde en forbindelse for dem. Da jeg selv første gang skulle alene med tog til vores faster (tante Elli) i Düsseldorf i 1967, blev jeg forsynet med en håndskreven køreplan som han havde udarbejdet med tider, byer, antal kørte km og gennemsnitsfarten på alle delstrækningerne. Det var før regnearkets tid, og alle beregninger var gennemført i hånden og med regnestok.

Regnestok af mærket UTO fra Aurehøj Statsgymnasium

Vi havde allerede kørt alene sammen i tog til Düsseldorf i efterårsferien 1963. Peter havde med sine 14 år styr på det hele og kunne også tale tysk med tante Ellis mand, onkel Josef, som var fra Rhinlandet og ikke talte dansk. Vi havde kun siddepladser i toget, men vor far mente nok at det var noget for et par raske drenge. Liggevogn var der ikke tale om. Lettere var det i 1965 hvor vi var med toget til Bremen hvor vi kun skulle køre i dagtimerne. Vi skulle besøge vores tante Ilse som - efter at vores morbror var død i krigen - nu var gift med onkel Günther i Oldenburg. Vi blev hentet i Bremen og blev forkælet i en lille uge med spændende udflugter og besøg på Oldenborgernes gamle slot hvor museumsvagten var lykkelig ved at have danske gæster som skulle vide alt om kongefamiliens aner på slottet.

Peter var næste år på charterferie med et par klassekammerater (Jens Zimmer og Mogens Kyhn) til Rimini. Det lød som en rigtig drengetur, og Peter skrev i flere år sammen med Milena som han havde mødt på et diskotek og vist ligefrem havde kysset.

I 1967 bød Peter mig på en rundtur rundt i Danmark på hans scooter. Vi nåede til Århus, Ringkøbing, Henne og Rømø hvor vi alle steder boede på vandrerhjem, og vi sluttede i Sønderborg. Det var dengang der var vandrerhjem som var så fundamentalistiske at man ikke måtte komme der som motoriseret trafikant. Men vi havde nu ingen problemer i den retning. I Henne oplevede vi et vandrerhjem som burde være på Frilandsmuseet i dag. Vi sov i etagesenge i tre etager på ni- eller tolvmandsstuer, og værtsmutter kom selv rundt og slukkede for gaslyset på stuerne hver aften.

I 1968 var Peter på biltur til Paris med hans klassekammerat helt fra underskolen, Steen Andreasen, og Bo Nilsson fra gymnasieklassen i Steens SAAB. Det havde vist ikke været helt vellykket, og som de siger i Frankrig: 'Trois, c'est trop' eller på dansk: 'Tre, det er en for mange'. Næste år var Peter afsted igen og denne gang med Steen Leleur. De nåede også til Normandiet, og her oplevede de panikken ved at have gået for langt ud på stranden, for pludselig kom tidevandet meget hurtigere

end de havde forventet det. Som altid når Peter var afsted, var han flittig til at skrive hjem, og han havde også altid noget spændende med hjem til forældrene og til sin lillebror.

I 1968 købte vores forældre en brugt bil, en Morris Mascot 850 med et hvidt tag lige som den meget dyrere Cooper. Ingen af dem havde kørekort, så det var til brug for Peter som først havde kørt på en primitiv Velo Solex og bagefter på en Vespa-scooter. En sådan anses nu for smart og retro, men det var et farligt køretøj med ganske små hjul.

Peter og Jens med familiens bil på en strandtur til Rømø i 1969

Mascotten blev testet grundigt af på en familietur i 1969 til Stuttgart for at besøge tante Elli som nu boede med sin mand nord for byen i en lille landsby hvor også vores fætter Michael boede med sin Helga. De havde lige fået deres første datter, Inken, og Peter var fadder til hende. Vi kørte derned med stop i Harzen på vej ned og i Burscheid i Ruhrområdet og i Lübeck på vej hjem. I Lübeck boede vi hos Fr. Kühl i selv samme hus hvor vores mor havde været ung pige i huset i begyndelsen af 30'erne. Værtinden var datter til den tyske præst i Vedsted som forlod sognet i 1920.

Da jeg selv i 1970 var på sommerkursus i Stuttgart, kom Peter på besøg ved kursets slutning. Kurset blev fulgt op af en uges bustur til Berlin, og der fik Peter - som tidligere kursist - lov til at komme med. Det var en vild tur med franske piger og amerikanske fyre, og vi oplevede at Berlin havde åbent hele døgnet. Det var som om nærheden af aggressive russiske og østtyske tropper i umiddelbar nærhed betød at det gjaldt om at leve medens man kunne det. Mine venner blev - selvfølgelig - også hurtigt Peters venner, og nogen af dem fik han mere at gøre med senere end jeg selv gjorde.

I 1971 var vi som nævnt på sprogkursus i tre uger i Bretagne, og det var sidste gang vi var på udlandstur sammen. I studieåret 1971-72 havde vi gået til frivilligt franskkursus på DTH, og via det kursus fik vi kontakt til en organisation ved navn *Connaissance de la France* som arrangerede oplevelsesture til spændende dele af Frankrig. Peter og Niels var på Korsika, og jeg var i Perigord. Så var tiden med studieophold i udlandet forbi. Efter at Peter i 1972 flyttede til Stuttgart, besøgte jeg ham alene i 1972 og sammen med Marianne og Anne Marie i 1973. I 1973 om sommeren kørte vi brødre med vores forældre til Stuttgart, så forældrene også fik set hvordan Peter boede. Han var på arbejde nogle af dagene, og imens prøvede vi at få etableret noget orden på hans værelse. Vores far fandt meget typisk nogle æsker frem og skrev med sin halv-gotiske håndskrift 'Sokker', 'Undertøj' etc. på dem.

I en årrække holdt Peter og jeg ferier med hver vores familie. Marianne og Peter nåede vidt omkring i hans flotte BMW 2002 bl.a. til Nordkap og rundt i Mellemeuropa, men også til USA nåede familien - dog med fly.

Arbejde

Under studietiden havde Peter vikarjobs på Emdrupborg Skole, men nu hvor han var blevet færdig som civilingeniør, skulle han finde et fast arbejde. Peter var ikke bundet af kæreste eller samboende, og han havde lyst til at søge udenlands. Det var derfor naturligt at spørge vores fætter i Stuttgart, om han kunne finde en kontakt i byplanafdelingen, så Peter kunne arbejde videre med sit speciale i matematisk orienteret byplanlægning.

På vej hjem fra ferien på Korsika havde Peter en samtale med en leder i byplanafdelingen i Stuttgart, og de blev hurtigt enige om et projekt som omfattede etablering af en planlægningsdatabase og en beregningsmodel der kunne tydeliggøre byens struktur, i første omgang i Stuttgart West. Peter startede 1. september 1972 i Stuttgart, og han fik også hurtigt boligforholdene i orden. En af de tyske studerende, Eberhard Bappert, som vi havde lært at kende i 1970 - og som havde besøgt os i København i 1971 - boede i et WG eller Wohngemeinschaft (bofællesskab), og der havde de plads til en ekstra. Han fik derfor straks bekendte og meget hurtigt venner i de øvrige beboere, et bekendtskab der blev vedligeholdt resten af Peters tid. Det var folk som Mathias Hahn (Dengang ungsocialist og senere boligborgmester i Stuttgart), Uli Gwinner og Gert Hoffmann. I begyndelsen boede de i Rotebühlstrasse 123 med larmende sporvognslinjer, men de var nødt til at flytte for huset skulle saneres. De flyttede til en rummelig etage i en villa i Alexanderstrasse 95 tættere på bymidten. Også i Stuttgart spillede Peter fodbold med kammeraterne fra bofællesskabet bl.a. i en turnering hvor gader og bofællesskaber spillede mod hinanden.

Projektet i byplanafdelingen gik planmæssigt fremad, og januar 1973 fik afdelingen en stor bevilling til en analyse for hele Stuttgart med indsamling og bearbejdning af data for hver gadeblok. Da der var tale om en stor mængde manuelt arbejde, blev der også ansat 6 studentermedhjælpere som Peter skulle holde i gang og på sporet, medens han selv var den daglige leder. Selvfølgelig fik Peter også venner blandt medhjælpere, og en af dem, Jochen, byggede han stereoanlæg med i den sparsomme fritid. Han var en meget behagelig fyr som også besøgte os i Gentoft, og Peter var også på besøg hos hans forældre ved Bodensøen. Byplanprojektet skulle være til primo 1975, og Peter var efter lidt betænkelighed klar til at blive i Stuttgart og færdiggøre det, men i sommeren 1973 var Peter i Frankrig med Gert fra WG, og her blev han smittet med leverbetændelse - vistnok fra skaldyr.

Leverbetændelsen blev opdaget efter blodgivning på sygehuset i Stuttgart hvor man i øvrigt fik et beløb for sin ulejlighed. Han blev indkaldt til sygehuset, fik sin diagnose oplyst og fik blodet tilbage i en vene. Han sagde at det føltes så godt som en rus, men sygehuset skulle også have pengene igen for blodet. Peter blev straks sygemeldt og kom i isolation, indtil man var sikker på at han ikke havde en smitsom form for leverbetændelse. Nu startede et kedeligt forløb hvor han skulle gå ledig og hvor han alligevel følte sig rask. Han var meget hjemme i Danmark, og han var underlagt forskellige diætforskrifter (uden alkohol, fedt etc.). Han skulle så bare vente på at målingerne af hans levertal faldt til et niveau, så han kunne blive raskmeldt og begynde på arbejdet igen, for de ventede på ham i Stuttgart. Men det gik langsomt med at få tilfredsstillende levertal, og på et tidspunkt viste det sig at de var på et niveau som var acceptabelt i Danmark, men ikke i Tyskland. Da der så samtidig viste sig en ledig stilling som systemkonsulent i IBM, var det fristende at søge den.

Det lykkedes - selvfølgelig - for Peter at få stillingen med begyndelse 1. august 1974, og han kunne nu sige stillingen op i Stuttgart og flytte hjem igen. I første omgang flyttede han ind i et ledigt værelse i et bofællesskab på Juliusvej i Gentofte hos Steen Andreassen, hans gamle skolekammerat.

Stillingen i IBM viste sig at være en ønskestilling for Peter. Lønnen var god, og de nye konsulentspirer blev underkastet et struktureret uddannelsesforløb over flere år med utallige ophold på IBM's uddannelsescenter på Lidingö ved Stockholm. Der blev optaget nye trainees af alle uddannelser under mottoet: 'Bare de har vist at de kan lære, skal vi nok lære dem alt om edb og management'. Men det var ikke bare faglig viden som blev indpodet, det var næsten en indoktrinering i firmaets historie, værdier og storhed. Hvis der faldt en nedsættende eller kritisk bemærkning om IBM - eller hvis navnet blev udtalt på engelsk - sprang Peter op og tog energisk sit firma i forsvar, og fortalte at det var et dansk firma. Firmaet bredte sig også ind i privatlivet med forskellige klubber: skak, orienteringskørsel og musik. Nogle sagde at IBM stod for 'I'll Be Moved', og det er forståeligt, for konsulenterne blev roteret fra den ene afdeling til den anden, så de kunne lære hele virksomheden at kende, og så de kunne opbygge et godt netværk. Måske var det derfor at Peter ikke fik så mange gode venner i IBM, men han fik dog gode venner i sine kolleger Carsten Fischer og Jørgen Ulrich.

Peter havde faste kunder over længere tid bl.a. NESA og Postvæsenet, og de har sikkert også været i gode hænder hos Peter. En særlig stor opgave var levering af den første supercomputer (vektorprocessor) til regnecentret på universiteterne, UNI-C. En skuffelse var det for Peter at IBM's bud på et landsdækkende kreditkort, som bl.a. byggede på hans indsats, blev afslået til fordel for Dankortet. Vi så undertiden nogle af hans skriftlige afleveringer, men Peter havde et problem der nogen gange opstod ifm. præsentationer: Han fik migræneanfald. Det havde han haft siden puberteten begyndende med synsforstyrrelser og efterfulgt af hovedpine. Migrænen må have været stressudløst, for det var ikke noget vi ellers bemærkede.

Der var aldrig tale om at Peter ville søge andet arbejde. Han havde passende arbejdsvilkår i IBM og en rimelig løn, og man kan bagefter tænke at det var godt Peter ikke oplevede at IBM blev en dværg i forhold til hurtigt opdukkende firmaer fra Silicon Valley. Men jeg tænker tit når jeg står med en smartphone i hånden og skifter fra den ene facilitet til den anden: 'Det skulle Peter lige have oplevet, han havde været helt vild med at sætte sig ind i det hele.' Nu døde han på et tidspunkt hvor begrebet Internet kun eksisterede i ganske få udviklingsmiljøer.

Peter privat

Selv om vi var fortrolige brødre, var der noget som vi sjældent talte om: Piger. Det hørte til vores respektive privatliv, og selvom han havde kærester som jeg kendte og vidste om, så var der en grænse. Hvad han gjorde med dem i tosomhed, blev jeg ikke gjort bekendt med, og tilsvarende over for vores forældre. Han havde ikke piger med hjem for at præsentere dem for forældrene. Eneste undtagelse var Margret fra Göteborg som han havde lært at kende via Mats, og som han så med mellemrum i perioden fra sommeren 1972 til foråret 1973.

Og netop i foråret 1973 var det at Peter blev forelsket i Marianne Dencker. De kendte lidt hinanden fra tidligere gennem mig og Mariannes bror, Carsten, som jeg havde gået i gymnasiet sammen med; men det var nok i påsken 1973 hvor Peter - sammen med Gert fra WG - var hjemme fra Stuttgart på ferie. Her var vi bl.a. sammen til en meget festlig aften hos Kirsten og Erik (Marianne og Carstens forældre). Et højdepunkt på aftenen var Erik som i et velvalgt øjeblik rejste sig op og deklamerede et eller flere vers af *Wandrer's Nachtlied* (Über allen Gipfeln ist Ruh) af Goethe på tysk.

Hvordan det end gik for sig: Om sommeren var Marianne og Peter et par, og de blev gift i Vangede Kirke den 10. juli 1976. Marianne var også den første pige som Peter boede sammen med. Da Peter kom hjem fra Stuttgart, havde han købt en kvistlejlighed på Brogårdsvej 102 i Vangede, og det blev deres første bolig. Senere flyttede de ind i et rækkehus på Søndersøvej 46 i Jægersborg, og mens de boede på Søndersøvej, kom Christine, Nicolai og Mikkel til verden i hhv. 1979, 1983 og 1988.

Den unge familie havde et tæt forhold til begge hold forældre der begge boede i nærheden og gerne lavede ekstra mad hvis de unge skulle have lyst til at komme forbi. Vores forældre var også meget engagerede i at holde haven på Søndersøvej. Jeg selv stiftede familie på omtrent samme tid i Århus, og selvfølgelig vil et tæt søskendeforhold blive løsere når man skal have hver sin familie etableret; men det var en skærpene omstændighed at Peter og min første hustru, Anne Marie, nemt kom op at skændes. Det følte unødvendigt og var surt for alle, men det løste sig da jeg blev skilt i 1980 og mødte Inger i 1981. Fra da af blev kontakten tættere, og vi kunne igen holde ferie sammen uden problemer fx ved flere lejligheder i Tversted, og vi kunne besøge hinanden i ferier og weekends, eller når man havde et arbejdsrelateret besøg i hinandens byer. Vi havde glæden af at se hinandens i alt syv børn udvikle sig, og børnene kunne tage på besøg alene hos deres fætre og kusiner.

Peter med to kærester, datteren Christine født 1979 og niecen Anne Mette født 1977

Peter skrev dagbog gennem mange år. Det var en meget faktuel dagbog med de hændelser på arbejde og hjemme der karakteriserede hver enkelt dag - ganske som hans bedstefar i Slukefter gjorde det gennem tredive år. Jeg har kun dagbogen for 1979, og for tirsdag den 4. september læser man således: 'Veer kl 6.20. Christine blevet født kl 13.23. Bedsteforældre på besøg 21.30'.

En af Peters interesser var musik. Lige siden vi fik båndoptager i 1965, blev der optaget musik på først spolebånd og senere på kassettebånd. Det var i mange år musik fra P3 i radioen, men efterhånden blev der også optaget LP'er som vi lånte og byttede os til. Da Peter kom til IBM, fik han mulighed for at låne et væld af nye plader, og det kom ikke blot familien på Søndersøvej til gode, men også andre som mig der ofte fik tilsendt et kassettebånd med musik - og altid med indholdet sirligt skrevet op. Det var musik af mange typer: Amerikansk folkemusik, symfonier og moderne musik, og han har gjort meget til at udvide min musiksmag.

Vi mødtes ofte når vi var i Gentofte på besøg eller omvendt, og ellers holdt vi forbindelsen via telefon. Det skete mindst en gang om ugen at vi kunne udveksle nyheder om aktiviteter, ferieplaner, nyanskaffelser, biler og ikke mindst familie - hvor vi hver især kunne prale uhæmmet af vores børn.

Desværre måtte Marianne og Peter gennem en skilsmisse. Marianne flyttede i det tidlige forår 1991 med Mikkel, og Peter blev boende i huset på Søndersøvej sammen med Christine og Nicolai. Det var en krise for Peter, men med hans sædvanlige systematik søgte han hjælp ved familie, venner og

fra rådgivningsgrupper. Han kunne også opretholde forbindelsen med Mariannes forældre som han i mange år havde haft et nært forhold til. I vinteren 1991-92 mødte Peter en alenemor med to piger, Elsba Olsen, og de blev gift i juli 1992 og fik fælles hjem på Søndersøvej.

Peters død

I sommeren 1993 var Peter med familien i sommerhus på Samsø hvor han også havde ferieret nogle år forinden. Fredag den 9. juli var han alene ude at køre i familiens bil da han blev ramt i venstre side af en varevogn. Peter var død på stedet, og han blev bisat fra Mariebjerg Krematorium lørdag den 17. juli. Til stede ved bisættelsen var mange venner, kolleger og familiemedlemmer, og også fra Stuttgart kom Eberhard og Florence som repræsentanter for bofællesskabet.

Efter Peters død blev huset på Søndersøvej solgt, og Christine og Nicolai flyttede til Marianne og hendes nye mand, Uffe Kjerulf, på Kærvangen i Gentofte.

En af Peters mange tegninger fra 6. klasse

Engang vil vi der kendte Peter også være væk. Så er Peter et skridt nærmere forglemmelsen. Jeg håber hermed at have været med til at fastholde mindet om Peter og hans tid.